

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxiu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falchs.

Rectorologi

Fins no fa gaire temps el rector era una figura molt important en un poble petit, però si reculem a un passat més llunyà, el paper del rector s'ageganta, ja que era una persona que tenia una influència i un control gairebé total sobre els habitants del terme.

Per una banda, tenia cura de les ànimes del seu ramat, és a dir, administrava els sagraments i vetllava per la moral i els bons costums dels feligresos. Per altra banda, tenia una funció més terrenal, ja que mantenia i garantia un registre civil dels habitants, enregistrant en els llibres de la parròquia els naixements, òbits i matrimonis. Com que era l'única persona del poble prou instruída per llegir i

escriure, actuava de notari, donant fe d'últimes voluntats, compravendes i contractes de tota mena. Això li conferia un gran poder, ja que tenia a les mans informació detallada de cadascú, i això sense comptar allò que sentia al confessional, que en principi estava protegit pel secret de confessió. Com a persona privada la seva situació econòmica no havia d'envejar la de cap propietari, ja que les rendes de la parròquia li proporcionaven uns ingressos considerables. Amb l'afegit que no tenia dona ni fills per alimentar. Era habitual que el rector invertís una part de la seva fortuna en la compra de censals i béns immobles. El càrrec de rector de certes parròquies era ben bé una sinecure, que els burgesos i pagesos rics procuraven aconseguir per algun dels seus fills.

La plaça de rector de Fals era bastant cobejada, ja que

al segle XI, Eribald, Bisbe d'Urgell i senyor del castell de Fals, va llogar al titular de la parròquia una peça de terra molt bona, situada al mig del Pla de Fals, que es coneix amb el nom de les Terres de Sant Vicenç. Els masovers o parcers que menaven aquesta terra donaven les parts al rector.

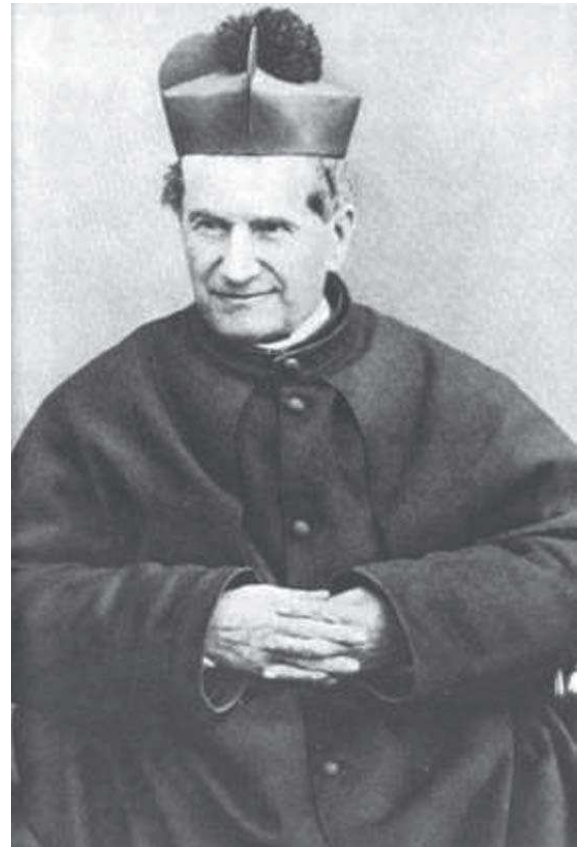
Sobre la riquesa acumulada per alguns dels rectors de Fals disposem, a tall d'exemple, de dos testimonis ben eloqüents. Quan es va morir el rector Gallart el 1629 va deixar als seus hereus 213 quarteres de gra emmagatzemades a la golfa de la rectoria, més 300 lliures en metàl·lic i 60 lliures més en deutoris. El 1720 el rector Hubach va deixar 22 quarteres de blat i deutoris al seu favor per valor de 134 dobles d'or i 904 lliures catalanes.

Antigament, molts rectors llogaven per un preu fet la parròquia mentre vivien com senyors a la ciutat. El Concili de Trento va posar fre a aquestes pràctiques, però no va aconseguir aturar-les del tot. Quan no tenia més remei que fer vida a la parròquia, el rector contractava un vicari o un estudiant de teologia, perquè s'encarregués de les feines més feixugues, tal com dir una missa de matinada o anar a administrar, sota la pluja, el viàtic a un malalt a l'altra punta del terme. Del treball domèstic de la rectoria se n'encarregava la majordoma o una serventa jove, mentre que de l'hort en tenia cura el mosso.

Com a tants altres llocs, a Fals va arribar la gran onada d'emigració d'occitans catòlics que van refugiar-se a Catalunya fugint de les estossinades dels protestants, a partir de mitjans del segle XVI. A part de gent d'ofici i de treballadors sense qualificar, van travessar els Pirineus un bon nombre de capellans, els quals van buscar ocupació a les parròquies rurals, on no volia anar ningú. El primer rector de Fals estranger va ser Pere Caldagues, el qual va venir d'un poble del bisbat de Rodes, Comtat d'Armanyac. Va venir en companyia del seu germà Guido, que va ser rector de Coaner. En el període comprés entre els anys 1550 i 1566 hi van haver a Fals tres vicaris occitans; Guillem Terrier, Joan Berniè i Antoni Besumba. Alguns d'aquests capellans, quan havien d'escriure, ho feien en llatí o en un català ple de barbarismes occitans.

La convivència entre el rector de la parròquia i els grans propietaris del terme era en general bona, ja que compartien els mateixos interessos, però de quan en quan, esclatava la guerra i el poble es revoltava contra el seu rector. Ja vam explicar en aquestes mateixes pàgines el conflicte que va tenir el rector Domingo Feliu el 1753 amb un sector del poble. Un altre article de Pau Alegre va aprofundir en aquesta qüestió, que segons ell, era motivada per les terres de la parròquia.

Uns anys abans ja hi havia hagut queixes contra el rector, que llavors era Tomàs Bofill. El 1728 tots els caps de casa del poble, tret de Mariano Torrecasana, del mas Serra, que no s'hi va apuntar, van dirigir una carta al Governador de Cardona, amb greus acusacions contra el rector. Li retreien diverses coses, com per exemple, que havia apujat unilateralment el preu dels enterraments, de 7 sous i 6 diners a 4 lliures, o que els cobrava pel fet de cantar els goigs. Els pagesos van manifestar que el rector s'absentava sovint i els deixava desatesos. En comptes

Rector de poble

de tenir un vicari amb plens poders, quan marxava es feia substituir per un capellà o un religiós d'un convent. Mencionaven un cas, esdevingut el darrer juliol, en què: ... *anaran a sarcar un confesor y despues lo demanaran per a prendra lo testament, que lo malalt se anava a morir, y no tingué autoritat per a prendral, o no o volgue fer, y fou en gran desconsuelo de la gent, per no tenir medits pera ferna venir de Manresa...*

A finals de la dècada del 1950 van arribar al poble uns rectors amb un estil nou. Aquests no es van alinear amb els poderosos, com era costum, sinó que van defensar una església més compromesa amb el poble. Jaume Fornols, Ramon Boixadé i Lluís Solernou van sacsejar les consciències adormides pel franquisme i van promoure accions que, a la llarga, havien de canviar la vida dels habitants de Fals.

Un rectorologi és una relació dels rectors d'una parròquia. De vegades també s'hi inclouen els vicaris o els ecònoms. El següent rectorologi no és complet, ja que ens manquen dades d'alguns períodes.

1316-17	Bernat de Viladeporcs
1328	Berenguer Sabater
1333-42	Pere Ermengard
1349	Berenguer Guinard
1352	Ramon Cencoll
1376	Romeu de Oliveres
1414	Pere Súrria
1418	Bernat Riera
1433	Nicolau Masdous

Falchs

ACR de Fals
Fulls de divulgació de la història de Fals.
www.acrfals.com

1459 Pere Castany
1494-97 Pere Caldagues
1543 Jaume Domenech
1568 Simeó Elies
1569-75 Joan Orús
1576-20 Jeroni Gallart
1632 Jeroni Font
1634 Jacint Balaguer
1636 Francesc Tarradas
1656 Tomàs Albereda
1662-73 Francesc Duran
1681-21 Anton Hubach
1721-39 Tomàs Bofill
1750-64 Domingo Feliu
1764 Pasqual Gudayol
1765 Pau Vilajosana
1765-88 Miquel Collderam
1792-99 Josep Font

1802-29 Miquel Riera
1832-37 Onofre Sellés
1846 Anton Comella
1847-48 Francesc Comas
1855-57 Climent Gavarró
1860-96 Josep Vall de Vilaramó
1905 Piu Madiroles
1908-15 Josep Galovardes
1925-24 Vicenç Noguera
1926 Joan Coll
1935-56 Josep Miralpeix
1956-57 Jaume Fornols
1957-70 Ramon Boixadé
1970-89 Lluís Solernou
1989-05 Marius Masoliver
2005-07 Josep Morros
2007 Ramon Boixadé